

O izvirniku sodim, da ga je Pucher sam risal. Pucher je bil na Bledu kapelan od 1846. do 1853. l. in je risal razne stvari, ki so mu tukaj ugajale. Skoro gotovo sta bila prijatelja z Riharjem, ker je tudi Pucher jako ljubil glasbo. Zato ga je pač narisal tako mično. Pozneje pa, ko je bil kapelan v Cerkljah, fotografiral je svojo sliko.

G. Iv. Kačar nam je sporočil, da je dobil podobo od svojega župnika Franciška Riharja, ki je dne 15. julija 1888 umrl v Planini, in sicer v neki knjižici, ki jo je prejel za spomin. Ker je bil ta Rihar v sorodu s skladateljem, ne čudimo se, zakaj jo je hranil v svoji molitveni knjižici. — «Dolina Bele Vode v Tatrach» (str. 113). To sliko popisujemo že drugodi. Zanimiva je tudi nasledna slika na str. 121, ki nam kaže popolnoma po istini pagodo (to je tempelj buddhovske vere) na otoku Ceylonu. Todi je nedavno potoval naš nadvojvoda Francišek Ferdinand. — Egiptovskega podkralja mati (str. 129). V Egiptu mi je zatrdir kupec, kjer sem kupil izvirno sliko, da kaže ženo podkraljevo, pravo in prvo soprogo Tefvikovo, očeta Abbasovega. Jaz je nisem videl, torej ne morem biti za poroka, ali je res, ali ni. A jako verjetno se mi zdi, da me kupec ni prevaril, ker je prav tako prodajal tudi sliko podkraljevo. Kajpada je bila taka sedanjega podkralja mati tedaj, ko je bila mlada. Čitatelji vidijo tu ono željo, da bi pokazala razkriti obraz, a brani ji njena vera. Torej le na pol, da se ustreže nekoliko Mohamedovi veri in ženski ničemernosti.

† Josip Marn.

Kar je že v poslednji številki napovedoval naš gosp. sotrudnik, to se je zgodilo: prof. in kanonik Marn je umrl dne 27. pros. ob pol desetih dop. Ker je bila številka 2. že dotiskana, tedaj nismo mogli v njej tega omenjati. Stolni kapitelj ljubljanski in naša «Matica» sta izdala mrtvaške liste. Mnogo ljudij je prihajalo kropit mrliča. Pogreb je bil v nedeljo, dne 29. pros. ob pol petih, veličasten, dasi je bilo vreme neugodno. Naša «Matica» se ga je udeležila z odborom, «Hrvatska Matica» in «družba sv. Jeronima» po zastopnikih. Blagoslovil je truplo mil. knezoškof, na pokopališče spremil g. stolni prošt dr. Klofutar, bogoslovci pa so mu pred stanovanjem, v stolnici in ob grobu ganljivo zapeli odhodnico. Po končanem obredu mu je govoril gospod prof. Levec kratko nagrobnico, slaveč ga kot vzgojitelja in književnika. — Pokojnik je poslednja leta večkrat bolehal. Odkar so ga dne 4. vinotoka m. l. poslavlili z viteškim križem Franc-Jožefovim, ni bil več zdrav. Lotila se ga je vodenica in tudi spravila pod zemljo. Koncem šolskega leta 1891/92. je bil stopil v pokoj po 35 letnem delovanju na tukajšnji višji gimnaziji, kjer je učil poprej krščanski nauk v prvih štirih, in slovenščino v višjih razredih; poslednji čas je učil samo veronauk. — S temi vrsticami dopolnjujemo življenjepis pokojnikov, ki ga je objavil naš list 1. 1891. v 3. in 4. številki. Pokojniku kličemo: Naj v miru počiva! Dr. Fr. L.

Ivan Pucher, svetlopišec.

(Sestavil dr. Fr. L.)

Kdo je bil Ivan Pucher? Mož, žal, preveč pozabljen po smrti, kakor je bil malo znan v življenju. Imel je pa duha, s katerim bi si bil v ugodnejših razmerah pridobil svetovno slavo. Če povem, da je bil naš rojak, Slovenec, umetnik, da je v fotografiji vsaj nekaj stvari gotovo izumil, opravičil sem dovolj mali spis, ki ga posvečuje «Dom in Svet» njegovemu spominu.

Kolikor se spominjam, pravil mi je pokojni župnik Arhar v Repnjah pred petimi leti kot posebno znamenitost to, da je Pucher poskušal izdelovati fotografije z žveplom, in da je zaradi tega v njegovem stanovanju vedno smrdelo, še dolgo potem, ko je šel drugam in so njegove sobe prebelili. Arhar je Pucherja dobro poznal, bil je pred njim kapelan v Cerkljah.

Drugi, ki mi je pravil o možu in sicer pred tremi leti, bil je gospod G. Pirc. Povedal mi je, da raziskuje o pokojniku, da je zvedel o svetinji z Londonske razstave, o neki diplomi in drugih stvareh, katere je dobil v roke rajni Dežman, a so potem nekam izginile. Prosil sem ga takrat, naj bi objavil v «Dom in Svet»-u, kar bi dognal, kar je on tudi prijazno obljubil. Kmalu potem dobim od g. Kačarja fotografijo, o kateri sem pisal malo poprej. Ljubljanski muzej je hranil par njegovih stvari, a lani je dobil od gospé Polčeve, Pucherjeve sestre, jedno pismo, barvano risbo, fotografijo na steklo in slovensko pesem. To je napotilo muzejskega variha, gospoda Müllnerja, da je natančneje pozvedoval o pokojniku. Kar je zvedel, priobčil je s Pucherjevo sliko vred v 1. številki t. l. svojega časopisa «Argo». Ta objava bode menda še bolj spravila v tir raziskovanje o znamenitem možu.

Pisatelju teh vrstic je res v srcu želja, da bi se kaj več zvedelo o pokojniku, in ni težko umeti, zakaj. Ne samo, da je bil duhovnik in navzlic dolžnostim svojega stanja deloval za vedo in umetnost, bil je tudi prvi kranjski «amateur-fotograf», to je fotograf iz ljubezni do lepe te umetnosti; poleg tega je bil velik prijatelj umetnosti. Ko bi še živel Pucher, mislim, da bi bil našemu listu vnet podpornik in sotrudnik.

Glavne podatke o Pucherju sem doslej posnel po teh-le virih: Iv. Lavrenčič, «Zgodovina cerkljanske fare», str. 110; A. Müllner «Argo» 1893, str. 1 in 3; «Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften» VI. B. (1851), str. 43—46, kjer popisuje svojo iznajdbo, kako se narejajo z žveplom prozorne fotograficne slike na steklo; Matija Koželj, slikar v Kamniku: pismeno in ustno poročilo o Pucherju, katerega je dobro poznal in s katerim je mnogo občeval; g. M. Koželj mi je na ogled poslal jedno fotografijo na papir, fotografijo na steklo in risbo s kredo na papir; gosp. Polec, sodnik v Kamniku: fotografijo na steklo, ki kaže Pucherja samega in po kateri je g. Koželj narisal portret za naš list. Ker se ga on spominja še dobro, kakšen je bil po obrazu, zanesljiva je njegova slika. Objavimo jo kmalu.

(Dalje.)

Slovenski romarji v Rimu.

Dné 10. malega travna se je odpeljalo s posebnim vlakom 225 slovenskih romarjev v večno mesto. Pričakovali smo še mnogo večjega števila, a tudi to je v čast našemu malemu narodu. Dné 14. mal. travna pa so bili pred svetim očetom z drugimi Avstrijci vred. V spomin tega za Slovence častnega romanja bodi naša slika na str. 231: kaže nam sv. očeta Leona XIII. v nosilnici, na kateri so ga tudi tedaj nosili po dvorani. Žal, da se ni dala stvar še boljje uravnati, žal zlasti, da nimamo veljavnih množ, ki bi bili na čelu romarjev, ki bi jim bili pomogli do posebnega zaslišanja in sprejema pri sv. očetu in jih umno vodili po sv. mestu.

Domača fotogr. umetelnost.

Gospod Jos. Armič je priredil tri skupine slovenskih slovstvenikov in veljakov, katere je sestavil največ po fotografičnih ali po risanih portretih. Oblika skupin je mala četvorka, vseh portretov je 65. Kdor pozna težave takega dela, prizna pač rad, da je gosp. Armič pokazal tu veliko spretnost. Izvzemši nedostojno stransko okrasje, hvalimo to delo domače umetelnosti. Vsaka skupina stane 1 gld. 10 kr.

Ivan Pucher, svetlopišec.

(Sestavil dr. Fr. L.)
(Dalje.)

Ker se zanimamo bolj za Pucherjeve znanstvene zasluge, kakor za njegovo življenje, ni se nam treba dolgo muditi pri posameznih postajah njegove zemeljske poti. — Iv. Pucher se je porodil v Kranju dné 26. velikega srpana l. 1814. Ime Pucher je po Gorenjskem znano, lahko je slovenskega vira; pa tudi Nemci so Pucherji. Oče njegov je bil v Kranju dobro znan mož. Hišo je kupil od očeta pokojnega škofa Vidmarja, ki se je tudi v njej rodil. Pozneje se je Vidmarjeva družina preselila na «gmajno». Njegov starejši brat je bil duhovnik in umrl v Naklem. Izmed treh sester je bila posebno sloveča Francika; bila je izvrstna pevka, kateri je celó pokojni J. Grabnar napisal nekoč kratko vezilo v verzih in jo imenoval: «Kranja slavček».

Ivan je bil bistra glavica. V latinskih šolah se je učil, kakor bi se igral. Poslušal je kakega tovariša, ki se je učil, in takoj znal. Mati je posebno želela, da bi bil mašnik, dasi je on bolj želel posvetiti se umetnostim, za katere je gorel. Bil je posvečen v mašnika 31. sušca 1838. leta. Najprej (10. kimovca 1838) so ga poslali za subsidijarja v Leskovec pri Krškem, od todi premestili že 25. prosinca l. 1839. za subsidijarja v Svibno, pa nastavili istega leta v listopadu kot kapelana v Metliki. Z Dolenjskega prestavijo Pucherja 4. svečana l. 1842. v Ljubno na Gorenjskem, od todi pa 7. mal. travna l. 1845.

V pomladnem cvetju. (Po sliki Niczkyjevi.)

za kapelana v Radoljico. A že 21. malega srpana l. 1846. ga pošljejo na Bled (Grad), kjer je imel najdaljšo, pa tudi najprijetnejšo službo. S srcem je, rekel bi, prirastel na ta lepi kraj. Tukaj je slikal, risal in fotografiral. Občeval je s ptujci, ki so se čudili, da so našli tako vsestransko in temeljito znanstveno izobraženega človeka med gorami, moža, ki je s svojim umom segal v fotografiji dalje, nego prvi francoski in angleški veljaki istega časa. Ker je govoril Pucher francosko in angleško. bilo je to za ptujce, kakor tudi zanj, jako ugodno. Ko se je ločil l. 1853. z Bleda (po dekretu z dné 4. mal. travna) in odhajal v Cerklje, zložil je lepo pesem v slovo (natisnjeno menda v Laibacherici). Cerkljani se ga še spominjajo kot umnega, nekoliko čudnega gospoda. Kadar so kaj zidali ali kje slikali, bil je on s svetom in z roko takoj za pomoč. Iz Cerklj je bil premeščen dné 9. mal. travna l. 1861. v Smlednik, od todi pa dné 4. kimovca l. 1862. v Kamnik. A že prihodnje leto ga pošljejo 24. kimovca na Dovje, kamor je prišel 29. vinotoka. Tukaj pa je jel bolehati: prehladil se je bil, pa se mu je sušilo grlo. Še jedno leto ni bil tukaj; za smrt bolan je šel 20. rožnika l. 1864. v Kranj k svojim domačinom, pri katerih je tudi umrl dné 7. vel. srpana proti poldnevu, večkrat okrepan s sv. zakramenti. Kakor pripovedujejo, zapustil je mnogo bakroreznih zbirk in umetnostnih knjig, tudi fotografične priprave, ki so se poizgubile.

(Konec.)

pripoveduje, resnično je le toliko, da je bil grajščak na Grmu. Smelo pa trdim, da za Resselovega bivanja na Dolenjskem, namreč od l. 1816. (ne od l. 1817.!) pa do l. 1821. imenovanega Smole v Novem mestu niti bilo ni. — Pač pa imam pristne dokaze v rokah, da zgoraj omenjeni prijatelj ni bil Smola, ampak France Skola, «Strassen- und Navigazions-Assistent», kakor je naslovljen na listih, ki so pred mano, ter je služboval v Novem mestu, a se je po dalje časa zaradi plovbe po Savi mudil tudi v Krškem, Litiji in v Radečah.

Da se je gospodu pisatelju Resselovega življenjepisa vrnila omenjena pomota, čudim se tembolj, ker smem sklepati iz njegovega spisa, da mu ni bila neznaná znamenita knjižica: «Joseph Ressel, Erfinder des Schraubendampfers. Festschrift — — — von Dr. Edmund Reitlinger, Wien 1863», ker doslovno iz nje navaja čudovito Resselovo dogodbo v Pleterjah z roparji. V tej knjižici se bere med drugim na str. 12:

«In Platerjach verbrachte nun Ressel eine mehrjährige Idylle der Freundschaft und des Studiums. Ein Strassenbau-Assistent namens Skola lebte in dem benachbarten Städtchen Neustadt, und war von derselben Vorliebe für exacte Wissenschaft beseelt, wie Ressel. Dass die beiden jungen Männer sofort Freunde wurden und herrliche Stunden dem Cultus der Wissenschaft weiheten, wird daher Niemand befremden. Von jedem Studium seiner Erfindungen machte Ressel dem Freunde die genauesten Mittheilungen, auch noch als er nach Triest versetzt worden war. Mehrere Briefe Ressels mit solchem Inhalte hat Skola der Triesterzeitung übersendet. Aus dem Einbegleitungsschreiben geht hervor, dass Skola seit der ersten Bekanntschaft mit Ressel, durch nahezu vierzig Jahre an demselben Orte, auf demselben Posten, mit demselben Gehalte verblieben war!! Merkwürdiges Land, wo Männer wie Ressel und Skola 40 Jahre in untergeordneter Stellung bleiben itd.»

Pred sabo imam zgoraj imenovene liste, in sicer Skolin dopis v lastnoročnem prepisu in dva izvirnika Resselovih listov.

Ko se je namreč l. 1861. v Trstu ustanovil odbor za Resselov spomenik, jeli so se «italianissimi» temu upirati ter so celo zanikavali Resselu prvenstvo njegovega izuma. («Da böswilliger Zweifel von dem Gemeinderathe, respective von dessen neidischem Chef Mucius von Thomasini erhoben und ausgestreut wurde.» — Comité v pismu Skoli.¹⁾ Tedaj pa pošlje Skola uredništvu lista «Triesterzeitung» (prav za prav odboru za spomenik) nekaj črtic o Resselu in dva njegova lista, da bi se potegnil za svojega prijatelja. V tem dopisu pravi med drugim: Mit Herrn Ressel bin ich 1816 bekannt geworden, damals war er als k. k. Distriktsförster in Pleterjach auf der Staatsherrschaft Pleterjach stationirt; weil es ihm aber auf diesem einstigen Karthäuserkloster doch zu langweilig wurde, so kam er öfters nach Neustadt, suchte mich treulich auf und fast jedesmal theilte er mir eine Idee mit, alle gestützt auf mathematische

¹⁾ Tržačani so se tedaj res ubranili Resselovega spomenika, kakor Skola pravi, „aus ekelhaftem Deutschenhass“, brzokone pa zato, ker je bil Ressel vesten avstrijski uradnik.

Grübeleien. Hiezu freilich fand er keinen andern Freund als mich. — — — Um mich aber länger bei sich zu behalten, suchte er mich nutzbar zu beschäftigen und hat die Vermessung des grossen Krakauwaldes zu der Staatsherrschaft Landstrass gehörig begonnen. Bald aber hat er die weiteren Operationen mit dem Messische mir selbst überlassen. Ressel hat schon im Jahre 1817 ein Heft «Anleitung zur schnellen und richtigen Flächeninhalts-Berechnung nach eigener Idee herausgegeben; was ich nebst einer Situations-Zeichnung von Ihr und sein von mir gemaltes Portrait besitze. Neustadt den 15. April 1861. Skola.

Pred mano je tudi pismo odbora za Resselov spomenik z dné 11. junija l. 1863., s katerim Skolo vabijo k odkritju Resselovega spomenika na Dunaju dné 18. junija imenovanega leta, v katerem se bere: «Ihre gewünschte Gegenwart würde der Feier eine grössere Weihe verleihen», in lastnoročni prepis Skolinega pisma odboru, v katerem se zahvaljuje za izkazano čast ter obžaluje, da kot 71letni starček ne more na tako daljno pot.

Ze omenjena dva lastnoročna lista Resselova sta datovana: jeden z dné 23. aprila 1830. Trst, v katerem Ressel odgovarja Skoli na njegovo pismo in mu naznanja, kdaj naj ga v Trstu obiše; drugi pa je z dné 12. sušca istega leta. Ta list je mnogo obširnejši ter jako zanimiv. V njem opisuje Ressel svojemu prijatelju svoj novi izum ladije, s katero bi se dalo po deročih rekah navzgor plaviti brez drugega motorja, kakor s samotvorno silo vode. Iz tega pisma je tudi razvidna velikanska nesebičnost Resselova, ker pravi, da drugega ne želi, kakor to, da bi se njegova iznajdba obistinila, ter da podjetniku prepušča vse pravice in dohodke in mu obeta še osebno pomoč. Nagovarja Skolo, da bi se on sam postavil na čelo takemu podjetju.

Naj omenim še slike iz leta 1816. v velikosti kabinetnih fotografij, ki kaže Ressela kot rmenolasega triindvajsetletnega mladeniča v logarski uniformi, katero je Skola sam v akvarelu narisal.¹⁾

Iz tega je menda dokazano, da Resselov najimenitnejši prijatelj na Dolenjskem ni bil Smola, ampak Skola, kateri na vsak način zasluži, da se ga Resselov življenjepisec spominja.

Vse zgoraj navedene izvorne listine je kupil gosp. Emil Rizzoli, c. kr. okrajne sodnije adjunkt v Radečah, rojen Novomeščan, po Skoliní smrti od njegove hčere, ter jih drage volje prepušča v porabo vsakomu, kdor se zanje zanima.

J. Levec.

Ivan Pucher, svetlopisec.

(Sestavil dr. Fr. L.)

(Konec)

Kdaj se je jel Pucher baviti s fotografijo, ni znano. Pač smemo reči, da je začel misliti na to umetelnost ob onem času, ko se je ves omikani svet zanimal za iznajdbe Niépceove in Daguerreove. Niépce je delal slike na asfalt in na srebro, Daguerre pa na posrebrene ploče. Dné

¹⁾ „Dom in Svet“ jo objavi še letos natančno prerinano. Uredn.

10. vel. srpana l. 1839. je objavil Arago v francoski akademiji novo iznajdbo in jo razkril vesoljnemu svetu. Navdušeno so se poprijeli veščaki nove iznajdbe in jo izkušali izpopolniti. Talbot je iznašel način, po katerem se prenesó risbe na papir. Naš Pucher pa je leta 1843. izumil fotografijo ali daguerreotipijo na steklo. Gospod Müllner je objavil letos v listu «Argo» neko pismo Pucherjevo, v katerem se imenuje «izumitelj fotografije na steklo» (francosko: «inventeur de Photographie sur verre»). Po pravici smemo trditi: Pucher je izumil fotografijo na steklo; ne bi si pa upal trditi naravnost, da so Francozi ali Angleži dobili to izumstvo od Pucherja. Slišal sem sicer zlasti od gosp. slikarja Koželja, da je Pucher govoril svojim znancem v tem zmislu, toda kdor dobro pozna razne vrste fotografovanja, utegne rajši reči, da jih je več hkrati in samostojno prav lahko prišlo do istega uspeha.

Da je naš Pucher samostojno izumil fotografovanje na steklo, pravi nam posebno še to, da je jako rad delal take slike. Znani sta dve sliki, kateri omenja «Argo». Poleg teh omenjam tri druge, katere sem dobil v roke po prijaznosti gosp. Julija Polca, c. kr. okrajnega sodnika v Kamniku. Jedna nam kaže Pucherja samega. Po tej sliki je narisal gosp. Koželj sliko za naš list, natisnjeno na strani 236. Druga nam kaže žensko, menda Pucherjevo sestro. Tretja je temnejša, manjša od prvih dveh za polovico in nam kaže sliko Vodnikovo s štirimi verzi in pesnikovim podpisom.

Toda kako so narejene te slike na steklene ploče? Dne 2. prosinca leta 1851. je bilo v seji dunajske akademije znanosti v matematično-prirodnoznanstvem oddelku na vrsti poročilo Pucherjevo o izumitvi fotografični. Poročilo je pridel več slik na steklo za dokaz in poskušnjo. (To poročilo je natisnjeno v «Sitzungsbericht der mathemat.-naturwissenschaftl. Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.» 1851, stran 43—46.) Tu pravi P. najprej, da je izumil že pred 8 leti (torej 1843) način, kako se porabi žveplo za prozorne slike na steklenih pločah. Odslej je pa ta način močno izboljšal. Glavno delo pri tem je, da se steklena ploča prevleče z drobnno plastjo gorečega žvepla. Na to se ta plast nekoliko napoji z jodovim soparom, in ploča je občutna za svetlobo. Med tem, ko se v kameri ploča izpostavi ali osvetli, sede živo srebro iz podložene železne posode na osvetljena mesta. Z bromovim parom se podoba pokliče ali izvabi, z alkoholom pa utrdi. Tako piše in razlaga P. sam. Potemtakem je Pucher brezdvomno izumil fotografijo na steklo in sicer (vsaj po času) pred Francozi in Angleži. Oprl se je na Daguerrea in porabil steklene ploče namesto posrebrenih. H krati je znal svojo iznajdbo prav umno porabiti za prenašanje slik na steklo in celó za tiskanje s tiskalno barvo — nekako heliografuro. — Koliko se je briga tedanji učeni svet za to izumitev in koliko se je oziral na skromnega blejskega kapelana, ni mi znano. Niti tega ne morem povedati določno, ali so poprej imenovane slike narejene res po opisanem načinu, ali drugače: To je pa gotovo, da so slike izdelane z živim srebrom.

A fotografija je od l. 1851. napredovala jako hitro. Po načinu Daguerreovem se naredi sicer naravnost pozitivna ali prava podoba, toda treba je vsako sliko posebej povzeti s predmeta; torej kolikor slik hočem imeti, toliko povjem¹⁾ mi treba narediti. A to zavira delo. Iznašli so drug način, da se naredi najprej negativna podoba, in sicer s tem, da so porabili solitarno-kislo srebro in kolodij. Z negativno sliko se naredi potem pozitivne ali prave, kolikor jih kdo hoče. Tudi Pucher je porabil ta napredek in jel izdelovati na ta način slike. Pisatelj ima v rokah tri slike na papir in sicer: 1. Sliko Gr. Riharja, katero smo popisali na strani 143 t. l. 2. Vožnja po blejskem jezeru. Fotografija je posneta po risbi svinčnikovi in je jako natančna, po sestavi tudi res lepa. Slika nam kaže čoln sredi jezera; na njem je skupina ljudij. Na levi strani se vidi blejski grad, na desni otok. V ozadju se mično blišči župnijska cerkev v Gradu; vso sliko pa nekako oklepajo visoke plamine. 3. Tretja slika nam kaže lesorezno podobo: Jezusa v Kani Galilejski. Vse tri slike so narejene na solnati papir (Salzpapier). Tak papir so v onem času radi rabili, kakor pričajo še razni ohranjeni posnetki. Toda Pucherju ni šla iz glave misel, da bi se dalo žveplo porabiti tudi pri papirju, kakor pri stekleni podlagi. In res je izumil l. 1853. tak način. Gosp. profesor Jos. Hubad je dobil od še živeče sestre Pucherjeve Ivane v Kranju list s svojeročnim tem-le Pucherjevim napisom: «1853. Den 25. October, 9 Uhr ist die Photographie auf Papier mit Schwefeldampf und Quecksilber erfunden worden. Pucher Joh.» Drugih podatkov o tej iznajdbi pa nimam. Skoro gotovo je bil način fotografije na papir popolnoma podoben fotografiji na steklo. Mislim, da po tem načinu ni Pucher mnogo delal, ker so bili drugi načini boljši in ložji.

Potemtakem si je pridobil Pucher res v pravem pomenu ime in čast izumitelja. V Londonski razstavi je dobil l. 1851. za razstavljenе fotografične slike bronasto kolajno, francoska «Académie nationale» ga je imenovala za svojega člana. Slišal sem, da je dobil rajni Dežman v roke Pucherjevo diplomo in tudi kolajno. Sedaj ni več sledú za njima, ob smrti Dežmanovi sta nekam izginili.

Pucher je bil jako spreten risar in sploh mož umetelniškega duha in ognja. Iz prijaznosti gospoda slikarja Koželja in prof. Hubada sem dobil v roke nekaj slik, risanih s svinčnikom (dve sta barvani), ki nam kažeta njegovo nadarjenost in spretnost. Pucher je imel dober vkus za lepoto; delal je jako natančno in določno. Njegov iskreni prijatelj Pustavrh mu je rekel, da «nitke prešteva». Manj srečen se mi zdi v perspektivi, v oblikah telesa in v senci,

Vsekako — Pucher je znamenit mož naše slovenske domovine, in njegovo ime naj se blišči v časti, katere je vreden kot izumitelj. Zraven Daguerrea in obeh Niépceov, poleg Talbota, Fizeaua in Scotta Archerja naj se imenuje v zgodovini fotografije tudi Ivan Pucher, svetlopišec. Ne zabimo, ne zaničujmo svojih slavnih mož!

¹⁾ Povjemo — Aufnahme.

V našem muzeju naj se zberó vse njegove slike, kar jih je še najti, in med portreti naših odličnjakov naj se uvrsti tudi slika Ivana Pucherja.

Glasba.

Pesmi za visoki glas s spremljevanjem klavirja zložil K. Hoffmeister. Op. 5. Gospe Milki Gerbičevi. Založil L. Schwentner v Brežicah ob Savi. Cena 1 gld. 50 kr. — Pred sabo imamo tri češke pesmi, katere je preložil Ant. Funtek na slovenski jezik: 1. «Pravljica stara, stara to bila» (Jar. Kvapil); 2. «Narcisov cvet» (Ilja Georgov); 3. «Akat» (Jar. Kvapil). Snov vseh treh je erotična; to je izrazil tudi skladatelj na mnogovrsten način. Te skladbe, pa so posebno zanimive zaradi tega, ker so zložene na češke in slovenske besede. Tu je moral skladatelj premagati razliko med češkim in slovenskim naglasom, kar se mu je na največ mestih posrečilo prav dobro. Tako n. pr. imata slovenska beseda «stára» in češka «stará» isti napev. A skladatelj je natanko po različnosti naglasa odmeril vsakemu zlogu ugodno mesto v taktu. Zaradi tega ni glavna moč teh pesmij v melodiji, ampak v glasbeni deklamaciji. Pokazal je skladatelj, kako se mora glasbenik vtopiti v duh jezika in njegove posebnosti, potem šele sme v njem zlagati pesmi.

E. L.

Statistika slov. dijakov na kranjskih gimnazijah v šolskem letu 1892/3.

Na višji gimnaziji v Ljubljani je bilo letos 620 dijakov; izmed teh je bilo 145 Ljubljčanov in 383 drugih Kranjcev; gledé na narodnost je bilo 490 Slovencev, 126 Nemcev, 2 Čeha in 2 Italijana; gledé na vero 614 katoličanov, 4 evangelijski in 2 žida. — Na nižji gimnaziji v Ljubljani je bilo 357 učencev; med temi je bilo 68 Ljubljčanov, 265 drugih Kranjcev; po narodnosti so bili sami Slovenci, po veri sami katoličani. — Na višji gimnaziji v Novem mestu je bilo 197 učencev, med temi 172 Kranjcev; po narodnosti je bilo 189 Slovencev, 7 Nemcev in 1 Italijan, po veri vsi katoličani. Na teh treh gimnazijah se je torej izobraževalo skupaj 1036 Slovencev. Kočevska nižja gimnazija ni izdala izvestja.

Petdesetletnica „Novic“:

Dné 5. mal. srpana leta 1843. so izšle prvičkrat «Novice», torej obhajajo sedaj 50 letnico. Zato so izšle 7. dné minulega meseca v praznični obleki s podobo pokojnega dr. Jan. Bleiweisa na čelu.

Glavna seja „Matice Hrvatske“

je bila dné 2. malega srpana pod predsedništvom prof. Tadije Smičiklase. Ko je predsednik pozdravil prisotne člene, izpregovoril je nekoliko iskrenih besedij v slavo neumornega podpredsednika Radoslava Lopašiča, prezasluznega ne samo

za Matico, ampak za vso hrvaško knjigo. Omenjal je tudi pesnika Mirka Bogovića in njegovega mladostnega navdušenja za narodno stvar, a spomnil se je tudi nekkih drugih dobrotnikov. Tajnik Iv. Kostrenčić je omenil najprej veličastnega sprevoda kostij prvega predsednika «Matice» grofa Janka Draškovića, veleč, da je s tem zvršena pokojnikova želja, da mu leže kosti v rodni zemlji. Letošnje knjige «Matične», dasi so bile tiskane v 9100 iztiskih, razdale so se v treh tednih, kar je izvestno ugodno znamenje za «Matico». Za leto 1893. izdá «Matica» dva najst knjig, izmed katerih omenjam «Ribe», prirodoslovne črtice dr. M. Kišpatića, nadaljevanje zgodovine srednjega veka profesorja Fr. Valle, zanimivo knjigo prof. Fr. Kuhača iz ilirske dóbe: «Glazbotvorci i glazbeni improvizatori ilirskoga doba» in nadaljevanje črtic iz svetovne književnosti, v katerem bode opisoval prof. dr. M. Šrepel: «Ruske pripovjedače». «Matica» bode izdala tudi najbolje delo pokojnega dubrovaškega škofa Mate Vodopića, katero slóve: «Mara Konakova». Lepušić, kateri nam je že večkrat slikal slike iz Bosne, izdal bode tudi letos štiri slike: «Bosanke». V spomin, žal, da nekđaj tako znamenitega Mirka Bogovića bode izdala «Matica» njegova izbrana književna dela, katera bode uredil dr. Šrepel. Razven tega se bode osnovala v «Matici» letos nova zbirka z naslovom: «Slavenska knjižnica», katera nas bode seznanjala s klasičnimi deli drugih slovenskih narodov. Najpreje izidejo Turgenjeva: «Plemičko gnezdo» i «Rudjina» v izvrstnem prevodu pokojnega Jos. Miškatovića. Naš rojak dr. Mušić je napisal: «Povijest grč. književnosti», prof. Klaić je sestavil: «Hrvatsko pjesmarico», a dr. Maretić preložil v izvirnem metru Mickiewiczevega: «Pana Tadeusza». Česar smo že dolgo zaman pričakovali, zgodilo se bode letos, izšel bode prvi zvezek narodnih pesmij, katere je uredil dr. Broz. Ta zvezek bode prezanimiv, ker bodo v njem najstarejše epske pesmi, posebno pa one, katere so važne za narodno verovanje. Hiša društvena, katera velja Matico nič manj nego 78.520 gld. in 59 novč., je povsem izplačana, a cenijo jo nad 100.000 gold. Tudi drugo denarno stanje je ugodno, ker šteje 19.436 gld. in 30 novč. brez mnogih koristnih ustanov. Če pomislimo, da je štela Matica lani 8100 členov, a letos jih ima 9117, jasno je vsakomur, da je Matica Hrvatska v najlepšem cvetu.

J. Barlè.

„Amerikanski Slovenec“:

Tako se imenuje list naših rojakov v Ameriki, ki izhaja vsak teden sedaj že drugo leto. Urejuje ga sedaj čast. g. Jos. Buh, generalni vikar v Toweru. Z velikim veseljem izjavljamo, da nam «Amerikanski Slovenec» dokaj ugaja in se nam zdi pravi apostol katoliške vere in slovenske narodnosti našim rojakom v Ameriki. Bog ohrani še dolgo gosp. urednika! «Amerikanski Slovenec» stane za celo leto tri dolarje in se naroča: V. Rev. Jos. F. Buh («Amerikanski Slovenec»), Tower, St. Louis Co., Minn. U. S. Amerika.